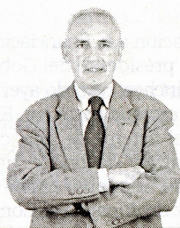

Tortosa i els seus recursos forestals

El riu i la mateixa ciutat de Tortosa han tingut diferents estudis que han analitzat fenòmens del passat o del present, però els Ports i els seus recursos naturals han cridat molt menys l'atenció dels investigadors

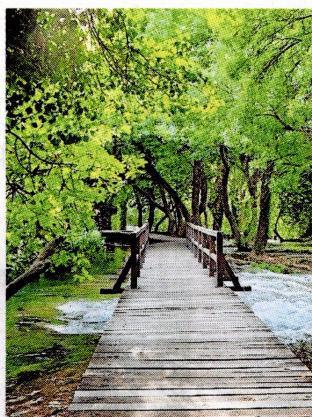

JOSEP OLIVERAS SAMITIER
Catedràtic emèrit de Geografia. URV

El món de les Terres de l'Ebre, té «lo riu» com a principal element estructurador, però a més a més d'aquest, n'hi ha d'altres que també juguen un paper important, com és el muntanyam que ceneix la vall per la banda dreta: ens referim al Port de Tortosa, o els Ports com solen anomenar a aquelles moles calcàries els habitants de les seves contrades.

El riu, i la mateixa ciutat de Tortosa han tingut diferents estudis que han analitzat fenòmens del passat o del present, però els Ports i els seus recursos naturals han cridat molt menys l'atenció dels investigadors. Recentment, no obstant, Onada edicions ha publicat un llibre sobre els aprofitaments forestals i la seva gestió, escrit pel jove investigador en història econòmica Agustí Agramunt.

El llibre, centrat en els segles XVIII i XIX, és extraordinari des del punt de vista de la realització d'una recerca molt difícil sobre l'extracció de la bona

fusta dels Ports (la de melis) per les necessitats de la marina, però a més a més analitza amb profunditat la producció de betums (de quitrà i de brea), necessaris per impermeabilitzar els vaixells i que assortien a la marina de tot el regne.

Serà justament per l'excel·lent producció de betums que Tortosa esdevindrà l'única capital terra endins d'una província marítima, que no depenia de Tarragona, ni de Castelló o València. Una província que anava del Coll de Balaguer fins a Peníscola i entrava riu amunt fins a Ribarroja. En els anys vuitanta del segle XVIII la producció de brea depassà les cent tones anuals, i les dues-centes la de quitrà. Agramunt analitza compres, vendes, preus, personal, joves embarcats al servei de l'Armada, etc.

Un altre tema interessant és l'explicació de l'extracció de la fusta dels Ports, que va quedar sota el control reial per poder subministrar-ne a l'Armada. Això suposava la prohibició de tallar arbres sense estar autorit-

zat, la creació d'un cos de guardes forestals i l'aparició dels assentistes que eren els posseïdors de contractes per tallar pins i subministrar fusta als arsenals marítims, tant a Cartagena com a Cadis i el Ferrol. Els boscos de Tortosa seran font de vida pels negociants assentistes, però també pels empleats de la Marina, serradors, carboners, betumers, arrossegadors, pagesos, etc. Els betumers sorgits de la pagesia van arribar a ser força nombrosos, ja que el 1780 hi havia uns 186 forns de quitrà i brea en funcionament, per poder cremar lentament les teies i extreure els components líquids i viscosos d'alta densitat.

Altres aspectes interessants de l'estudi són la necessària conservació dels boscos a través d'una gestió forestal, completament necessària després de la degradació i esgotament que sofriren a la primera meitat del segle XIX i el paper que hi tingué el nou cos d'enginyers forestals. Tracta també dels conflictes per l'aprofitament dels boscos amb l'Ajuntament de Tortosa, amb pagesos i ramaders, l'aprofitament dels boscos comunals, la desamortització dels béns eclesiàstics, i un llarg etcètera.

Un llibre altament recomanable pels interessats en la història econòmica del país, i més concretament de les Terres de l'Ebre, i també un nou reconeixement de la vàlua d'un jove investigador que ja compta amb importants publicacions i que una bona universitat no s'hauria de deixar perdre.